

Gærde-Kartebolle

Dipsacus sativus

Kartebollen er toårig og blomstrer på andetåret med en blomsterstand, hvor de små, lilla blomster efterlader sig en strittende nålepude, efterhånden som de afblomstrer.

Den bliver flere meter høj og giver et skulpturelt udtryk til haven.

De grågrønne blade er spidse og sidder parvis fæstnet til stænglen, hvor de danner et lille 'kar', hvor vand samles. Derfor kaldes planten undertiden 'vor frues badekar'.

Det lille vandreservoir, bliver også mange insekters endeligt.

Forsøg tyder på, at mange døde insekter øger plantens grokraft, dog uden at den henregnes til de kødædende planter.

Plantens navn dipsacus er græsk og betyder 'tørst', måske fordi, tørstige hyrder har fundet noget at drikke på de tørre græske bjergskråninger, hvor planten voksede.

Den tørre stikkende blomsterbund, har været brugt til at karte(strigle) fårernes uld, eller til at kradse op i strikkede overflader og på den måde øge trøjens isolations evne.

Den træffes nær gamle bebyggelser.

Den er en rigtig kvinde urt. I flere historier knytter den til kvinden over alle kvinder, den hellige jomfru:

Vandet i bladet er hendes badekar, mens selve den tørre stride blomsterbund er børsten, som Jesus fik sit redt håret med. Den knuste plante lagt på hovedet afhjalp hovedpine og menstruationsproblemer.

Såvel Simon Pauli (1603- 1680), som Henrik Harpestreng (død 1244), roser planten og fortæller at den dyrkes i mange haver.

Gærde-Kartebolle er let at dyrke og spreder sig villigt. Nye planter er lette at spotte blandt havens øvrige ukrudt og er overkommelige at luge op.

Den afblomstrede vinterstander frembyder et velegnet materiale til dekorationer.

I Middelalderhaven vokser Gærde-Kartebolle i bedet med Møns reliktpanter og i bedet med Mariaplenter.

Planten er ikke ualmindelig på Møn, visse steder kan den optræde i mængder. Der findes også en art Pindsvine-Kartebolle.